

**DLACZEGO INACZEJ PISZEMY,
A INACZEJ MÓWIMY, CZYLI
O PROBLEMACH SPÓŁGŁOSEK
TRACĄCYCH DŹWIĘCZNOŚĆ**

**RENATA
PASYMOWSKA**

SCENARIUSZ LEKCJI

Program edukacji wczesnoszkolnej w szkole podstawowej

opracowany w ramach projektu

**„Tworzenie programów nauczania oraz scenariuszy lekcji i zajęć wchodzących
w skład zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces kształcenia ogólnego
w zakresie kompetencji kluczowych uczniów niezbędnych do poruszania się na rynku pracy”**

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach
Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty.

WARSZAWA 2019

Redakcja merytoryczna – Agnieszka Karczewska-Gzik
Recenzja merytoryczna – mgr Maria Ferenc
mgr Jadwiga Iwanowska
Agnieszka Ratajczak-Mucharska
mgr Urszula Borowska

Redakcja językowa i korekta – Editio

Projekt graficzny i projekt okładki – Editio

Skład i redakcja techniczna – Editio

Warszawa 2019
Ośrodek Rozwoju Edukacji
Aleje Ujazdowskie 28
00-478 Warszawa
www.ore.edu.pl

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji Creative Commons –
Użycie niekomercyjne 4.0 Polska (CC-BY-NC).
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.pl>

Czas trwania zajęć:

2 godz. lekcyjne.

Temat:

Dlaczego inaczej piszemy, a inaczej mówimy, czyli o problemach spółgłosek tracących dźwięczność.

Cele główne:

- doskonalenie czujności ortograficznej w związku z konkretnymi głoskami,
- wdrażanie do stosowania odmiany wyrazów,
- rozmowa na temat problemu liter w Literkowie – występowanie w płaszczu roli,
- kształtowanie poprawnego zapisu wyrazów – doskonalenie percepcji słuchowej.

Cele operacyjne – uczeń:

- stworzy grupy podobnych dźwięków, dokona konfrontacji liter z problemem utraty dźwięczności, odmieni słowo, by potwierdzić poprawny dźwięk, napisze wyrazy ze słuchu, dokona analizy słuchowej, zidentyfikuje głoski pod względem dźwięczności, skorzysta z pomocy nauczyciela i rówieśników.

Metody:

gry i zabawy dydaktyczne, analiza przypadku, odgrywanie ról, pracy we współpracy, kuli śniegowej, praktycznego działania.

Formy pracy:

zbiorowa, grupowa, indywidualna.

Środki dydaktyczne:

bębienki samogłoskowe i spółgłoskowe, wyrazy, projekt miasteczka Literkowo.

Przebieg zajęć:

- 1. Zapoznanie z tematem i celami zajęć, określenie NaCoBeZU** – poprawne zastosowanie litery niezależnie od wrażeń słuchowych, dokonanie odmiany wyrazu, poprawny zapis wyrazów ze słuchu.
- 2. Podział głosek na dźwięczne i bezdźwięczne.** Uczniowie pracują w parach i przeprowadzają doświadczenie polegające na wypowiedzianiu spółgłosek z dłonią przyłożoną do krtani. Zwracamy im uwagę, by starali się jak najmocniej izolować samogłoskę „y”.
- 3. Konfrontacja wyniku analizy słuchowej** z kolejną parą, następnie sprawdzanie efektów pracy w ósemkach, by wreszcie dojść do zbiorowego wniosku dotyczącego podziału głosek pod względem dźwięczności.

4. **Praca w parach.** Uczniowie poszukują podobnych dźwięków w obu grupach i przeciwstawiają je sobie. Dobieranie par liter lub dwuznaków: dźwięczna – bezdźwięczna.
5. **Ponowna konfrontacja w czwórkach, następnie w ósemkach i zespołowe wyciąganie wniosku na temat podobnych dźwięków,** np. „b – „p”, „w” – „f” itp.
6. **Praca w parach.** Losowanie liter, których dotyczą przeciwieństwa dźwiękowe i podawanie dowodów w sprawie utraty dźwięczności przez głośkę dźwięczną, a także zastępowania dźwięcznej przez bezdźwięczną, np. w wyrazie „chleb” „b” brzmi jak „p”. Odegranie krótkiego dialogu między literkami i zaprezentowanie go przed całym zespołem – praca z sylwetami.
7. **Zabawa w odmianę słów z Wyrazem.** Pojawia się specjalista, czyli **Wyraz**, który w zabawny sposób przybliży uczniom możliwe formy tego samego słowa. „Dzisiaj takie mam życzenie, by zachować słów znaczenie i pobawić się w odmianki, takie słowne wyliczanki. Ja zaczynam, kończysz ty. Jesteś gotów? Raz, dwa, trzy!” np. ławka – ława, trawka – trawa, kawka – kawa.
8. **Analiza słuchowa wybranych par wyrazów.** Uczniowie pracują w parach, otrzymują 2 wyrazy, mają wyodrębnić w nich głoski, wystukując je na bębunku samogłoskowym lub spółgłoskowym. Ich zadaniem jest potwierdzenie zapisu przez dokonanie odmiany.
9. **Prezentacja wyników pracy w parach.**
10. **Wykonanie gazetki klasowej: ulica Spółgłosek Tracących Dźwięczność.**
Analiza projektu miasteczka Literkowo.
11. **Pisanie ze słuchu** sprawdzające zdobyte wiadomości i umiejętności.
12. **Samoocena i ocena koleżeńska efektu pracy.** Uczniowie najpierw sami się oceniają, a następnie robi to życzliwy kolega z ławki. Niezależnie od wyniku, wpisuje pozytywną „motywkę”, np. „Brawo, zdążyłeś napisać wszystkie zdania!”.
13. **Podsumowanie zajęć.** Rozmowa na temat problemów związanych z pisanem.

Komentarz metodyczny:

Uczniowie z problemami w zakresie percepcji słuchowej zapamiętują pary liter ze scenek rodzajowych, dzięki czemu istnieje szansa, że podczas pisania przywołają sobie ten obraz. Ocena życzliwego kolegi zmotywuje ich do dalszej pracy nad poprawnością pisania.